

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-és szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAJER LAJOS

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 268. szám.

Szerda, november 24.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Községek szövetsége.

— november 24.

Magyarország községeinek hivatalos vezetőihez, a jegyzőkhöz szölk. A községek száz- és százféle baját, szükségletét a jegyzők ismerik legjobban. Az ő vállukra nehezedik a községi adminisztráció minden munkája, gondja, baja. És ha a jegyző községe érdekében tenni akar valamit, ugyszólván az összes nehézségek legyűrésére kell vállalkoznia. Mert sajnos olyan a helyzet manapság, hogy a községek ügyesbajos dolgaival komolyan alig törődik valaki. A kormány, a törvényhozás inkább a városok fejlesztésén fáradozik, azok felvirágoztatásával van elfoglalva.

Magyarország tizezernél több községe teljesen magára van hagyatva a létért való küzdelem súlyos napjaiban. Most, mikor annyira megrosszabbodtak a pénzügyi viszonyok és az évek óta tartó politikai válság nyomásztól nehezedik az országra, kétszeresen súlyos a helyzete a községeknek. Az állam a közigazgatási, rendőri, tanügyi és száz, meg száz egyéb feladatok elvégzését követeli a községektől, de a rendkívül nagy terheket nem könnyíti meg.

Olyan a helyzet, hogy a községe boldogulását lelkén viselő jegyző ugyszólván semmit sem érhet el jelenleg községe érdekében. Mindenütt csukva áll előtte az ajtó. A miniszteriumokban meghallgatják ugyan a naiv községi küldöttségeket, amelyek azt hiszik, hogy a sok kilincselésnek eredménye is lesz. Meghallgatják, de kérelmüket azon mód az irattárba is teszik s a nagy kilincselésnek nincs semmi haszna. Az egyedül álló, magára hagyatott község éppen olyan gyámoltalan, mint az előkelő rokonság, magas összeköttetések, kellő protekció híján szűkölködő ember. Nem tud semmit sem elérni.

A városok megmutatták már a példát, mint kell érdekeiket megoltalmazni és minden lehető hasznot a maguk javára fordítani. Közös akcióra léptek, szövetségek

s ez a frigyük már kezdi teremni áldásos gyümölcseit. Legutóbb, amint ez köztudomásu, a kormány két millió koronát adott a városok segítésére. A községekről itt is megfeledeztek. Manapság, a mikor mindent csak szövetkezés, egyesülés segítségével lehet elérni, igazán elsőrangú például szolgálhat a községek előtt a magyarországi városok külön szervezete. Minden egyes város külön-külön ügyeiben maga a szövetség jár el és kezd erőteljes akciót. És az ilyen lépéseket — amint a gyakorlat is megmutatta — komolyan veszik az illetékes körök.

A siker biztosabb, sőt a legtöbb esetben egészen biztos. De csak azért, mert egyöntetű, nyomatékos, súlylyal bíró felépést tanusíthatnak. Ez imponál mindenkinek. A kormánynak és hatóságoknak.

De a községek védtelenül, elhagyatottan, minden erkölcsi támogatás nélkül kénytelenek küzdeni az egyre nehezülő siralmas viszonyokkal. A súlyos helyzetből csak egy kivezető út van:

Meg kell teremteni a Magyarországi községek szövetségét.

Egy hatalmas, erős szervezetet kell létrehozni, a melynek kebelében helyet foglaljon az ország minden egyes községe kivétel nélkül. Így egyszerűen leírva vagy szóval kimondva el sem lehet képzelni azt az óriási erőt és jelentőséget, amelyet majd ez a szövetség képvisel.

Egy községi jegyző.

Uj pártalakulás. Országos függetlenségi és 48-as gazdapárt néven új pártalakulás történt vasárnap a veszprémei Szentgálon. Az alakuló gyűlésen Szabó István (nagyatádi) országgyűlési képviselő fejtette ki az új párt programját és ismertette törekvéseit, melyekkel a kisbirtokosság érdekeit kívánja szolgálni. Ezután megalakították a tisztikart. Elnökül Szabó István orsz. képviselőt és Herczegh Sándor turkevei birtokost választották meg. Aelnökökül pedig: Nagy Ádám Mihályt (Enying), Kovács Jánost (Szentgál), Szilágyi Sándort (Törökszentmiklós), Vetró Lajos Endrét (Hódmezővásárhely), Mohácsy Lajost (Marczalgerkelyi),

A „TORONTÁL” tárcája.

A nyaktilló alatt.

Az ember, a zárka szűk fekhelyén elnyulva, vissza kezdte nyerni eszméletét.

Erőfeszítéseimnek ez az eredménye fel-szabadította elmémet az orvosi aggodalmaktól, melyek mindaddig fogva tartották és újra láttam magam körül a fogház igazgatóját, az öröket és eszembe jutott, mint kerítették elő hamarosan a fogházi orvos távollétében e nyomorult gyilkos mellé, ki halálra volt ítélve és aki gyilkosság által akart menekülni a nyaktillótól.

Egyre jobban magához tért, A leküzdhetlen ösztön akaratlanul a jólét érzésével töltötte el, amint a friss levegő ömlött be a tüdejébe s élet áradt szét a tagjaiban.

De már képek kezdtek felébredni az agyában, hullámozottak benne és bizonytalan gondolatokká társultak. Aggodalom komorította el az arcát, benső küzdelem húzta össze a homlokát és hirtelen, a valóság kérérlhetetlen lökeme volt ez: felnyitotta a szemeit, felemelkedett s a két öklére támaszkodva nézett bennünket.

— Nos? kérdezte az igazgató, jobban érzi magát?

A körülmények az önkénytelen gunyszínében tüntették fel a kérdés érdeklődő jóindulatát. Az ember nem felelt rá. Szemei rólam műszereimre szálltak, melyek mellette egy széken kiterítve heverték. Gondolatának a működése véget ért. Visszaemlékezett, megértette, hogy mi történt.

Vadul csillantak fel a szemei és rekedt köhögés tört fel a torkából.

— Köszönöm a szolgálatot! Most történi először, hogy valaki jót tesz velem. Most az egyszer sikerült!

Az igazgató egy mozdulata azt hitette el vele, kétségen kívül, hogy ellen akar mondani. Erővel bizonyította:

— Igen, először . . . Legalább mióta emlékezni tudok. Különbö soha nem ismertem mást, csak roszt, még az enyémeik részéről sem. Én sőpredék vagyok, az áll. A szüleim tisztességes emberek, kiket meggyaláztam. Oh, ők számalomra méltók! De hát hadd érezzék az én bűnömnek a hatását, ez talán az egyetlen igazság, mely az önök büntetésében foglaltatik.

— Mert valóban nehéz megérteni, hogy ha a gyermek nyomorékan jön a világra, a szülők gondolozzák, gyógyogtetik, jobban mintha ép egészséges volna, míg ha a fogyatkozások nem testiek, de erkölcsiek, bántalmazzák, megtagadják, elűzik! Mintha úgy az egyik, mint a másik fogyatkozás nem egyedül ő tőlök származnék.

— És maguk, a társadalom, ugyanezt teszik. A test, a szenvedések vagy a testi veszélyek számára vannak maguknak orvosai, kórházai, menhelyei; de az erkölcsi szenvedésekről tudni sem akarnak s a megtévelyedettek számára nem ismernek mást, börtönnél, büntetésnél. Pedig hát a büntől a becsületességig csak észrevehetetlen fokok vannak és nem olyan messzeesők, mint a minőt a szerelemtől az erőszakig vagy a bátorságtól a gyilkossáig képzelnek.

— Engemet a türelem, a jó tanácsok, első ballépésemnek a megbocsátása jó utra térítettek volna; a balvégzetű csira szeretettel ápolva

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az **urak részére** nyitva van; **hölygek részére** minden **hétfő, szerda és pénteken** déltől 9/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig **urak részére** is. **Videki hölygek részére** minden nap **délben gőzfürdő**. A **kádfürdő** reggeltől este 7-ig nyitva marad. Szombaton délután deákok számára a medencefürdő nyitva. (903)

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület **ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára** nyitva van mindennap d. u. 5 óratól este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 óratól este 10-ig.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület **munkás-gimnáziumának** november havi előadásai a következő napokon lesznek:

November 25: 8—9-ig Fizika, 9—10-ig Gazdasági földrajz. November 30: Egészségtan, 9—10-ig Gazdasági földrajz.

— **A munkás-gimnáziumból.** A kulturegyesület munkás-gimnáziumában tegnap este Králik László főgimnáziumi tanár és dr. Fialowski Béla orvos tartott előadást. Králik tanár művelődéstörténeti, Fialowski pedig egészségügyi előadásait folytatta s mindkettőjük érdekes és tanulságos előadását a hallgatók nagy figyelemmel és tetszéssel kísérték.

— **A telekkönyvi hivatal kibővítése.** A nagybecskereki kir. törvényszék elnökének az intézkedésére a törvényszéki palotában levő telekkönyvi hivatalt a közönség nagyobb kényelmére tudvalevőleg ki fogják bővíteni. Az erre vonatkozó munkálatokat a mai napon már meg is kezdték s legközelebb már minden igényeknek megfelelő helyiséget fog nyerni a telekkönyvi hivatal.

— **A Béga duzzasztó-műveit lefektetik.** Az écskai és bégatoroki duzzasztó-műveket f. hó 26-án, pénteken reggel lefektetik. A víz színe Nagybecskereken legalább 130 centiméterrel fog a maihoz viszonyítva alászállani. A lefektetett duzzasztó-művek fölött a hajók egyelőre mintegy tizenegy deciméter merüléssel elmehetnek. Később, ha a Tisza vize lepad, a bégatoroki műveknél hajók egyáltalában nem közlekedhetnek.

— **Az elveszett gyermek.** Hét év előtt történt, hogy Dobrics Juon románszentmihályi jómódu paraszt két éves kis Péter nevű fiacskája nyomtalanul eltűnt. Egy ideig a szülők kutatták-

hasznos energiává fejlődött volna. A rossz bánásmód kétségbeesésbe kergetett, fellázított, étvágyaim szenvedélyekké nőttek, energiám gyűlöletté. Maguk, maguk, megtették a többi.

Az igazgató, hogy hivatalos állásának távol-ságát megóvja, e szavak és maga közé egy mosoly korlátját emelte. De mert véget akart szakítani az okoskodásnak, az ember egy mozdulattal feltartóztatta.

— Igen, tudom! Ha levágtak az imént, nem azért tették, hogy megmentsenek. Ha az a másik ott éleszetgetett, szintén nem én érttem tette, amit tett.

— Még kegyelmet kaphat, — mondtam kissé feszélyezve.

Vállat vont. Az egyik börtönőr véletlenül megrázta a kezében tartott kulcsomót. A zaj ingerelte az embert és rá kiáltott:

— Hagyd a kulcsaidat, te . . . !

Majd nyugodtan, komoly hangon összehuzott szemöldökkel, hogy a gondolatait összeszedje:

— Ime, ezt akartam mondani. Büntényt követtem el. A maguk ítélete szerint megérdemelt a halált s maguk elvágják a nyakamat. Mind az által nem ragaszkodnak erősen ehhez. Mert alapjában véve szegénylik magukat a büntetésük miatt. Már megnyugtattani igyekeznek saját magukat gunyoros számalom által. Udvariansan beszélnek velem, biztatgatnak. Csak éppen az hiányzik, hogy csipdessék az államat, mint a gyermeknek, kit a fogorvoshoz visznek: „Nos, kis barátom, csak bátorság!” Vagy nevetésges módon szivarral, pálinkával kínálgatnak. És mind a mellett maguk reszketni fognak a börtökben. Az iszonyat megfagyasztja a vért ereikben, míg a nyaktilló bárdja le nem csap.

keresték az eltűnt kis fiút, de seholsem tudtak nyomára akadni. Már belenyugodtak a változhatlanba, hogy fiuk valami végzetes balesetnek, vagy szerencsétlenségnek lett áldozatává. A faluban egy ideig beszéltek a szenzációs eltűnésről, a szülők megsiratták gyermeküket, de végre is az egész dolog feledésbe ment. Talán végkép a feledés homályába merült volna az egész ügy és a szülők sem tudtak volna meg semmit eltűnt gyermekük sorsáról, ha a sors másképp nem fordítja az eseményeket. A napokban egy Schein Mária nevű vén cigányasszony jött Románzentmihályra. Vele jött egy jól kifejlesztett tíz évesnek látszó fiúcska is. Erről a fiúról kint, — akárcsak a mesékben, — hogy Dobrics Juon fia. Ezt megerősítette a cigányasszony vallomása is, aki azt mondta, hogy hét év előtt az országúton találta az akkor körülbelül két éves gyermeket és magával vitte. Felnevelte és ha csakugyan „az anyja fia”, akkor itt hagyja. A fiú, aki közben cigányszokásokat vett fel, eleinte nem akart maradni, de csakhamar beletörődött helyzetébe és most vigan él otthon szüleinél. Csak néha fogja el a teljes szabadság, a kóborlás iránti vágya. A cigányasszony ott hagyta a gyermeket szüleinél és ment tovább — kóborolni. Eddig tart a mese, amely valóban megtörtént. Az ügyben azonban, amelyet oly szépen és jól megoldott az élet maga, beleavalkoztak a hatóságok is. Megindították a vizsgálatot, mert hátha Schein Mária nem találta, hanem lopta a gyermeket. És most kutatnak, nyomoznak.

— **Itt a tél.** Egészen komolyan beköszöntött a tél máma, — ha nem hiszik, itt van róla a makáma. Kezd nyuzni bennünket a fekete rém, a méregdrága fa s a még drágább szén. Láthatnak már sok boldog apát, — itt a hideg, most már kell asszonyoknak, gyerekeknek a télikabát! A „kedves nóm” meg is szólal: „Nem kell már az ő-zi kosztüm sem, nohát — most már vegyen helyette egy új téli boát!” Mert itt a tél — és megint aktuális lett a zsúr és a zsurokon az ispiláng és Weisz Adél. „Itt a tél, oda már minden remény, — minden pénzünk csak a szénre men!” — sóhajtja Péter és sóhajtja Pál. — „Azán még hozzá a sok koncert és a bál!” — A fákról az utolsó sárga levél is leperog — és a napi hírek között megjelenik az első megfagyott gyerek. Nincsenek szerelmes párok a Plankert poros útján — a nagy hideg mián... (Mire nem visz rá a rimhiány!) De mondják a gyerekek: minden jó, ha a vége jó — itt a tél, jön a jég és a hó!

— **Elégett gyermek.** Súlyos szerencsétlenség történt a múlt heten Nagyszentmiklóson a felső pályaudvaron. Tassó Mátyas váltókezelő 3 1/2 éves Mátyas fia a szobában játszott. Nagynénje, ki a konyhában volt elfoglalva, többször benézett a szobába és meghagyta a fiúnak, hogy ne csintalankodjék, de különösen a kályhához közel ne járjon. Egyszer mégis a kályha mellett találta a fiút és akkor megfenyítette. És mivel az anya távol volt, az atya is többször megszakította a munkát és a kis fiú után nézett, ki szépen játszadozott. Késő délután az atya ismét benn volt a szobában és még akkor is a szoba közepén játszva találta a kis fiút. De alig hogy távozott, velőt rázó sikoltás tört ki a szobából s mikor a

— Akkor aztán menekül mindenki. Futnak, szaladnak, amint legurul a függöny a nemtelen tréfát eltakarva, melyet maguk a sötétben játszanak.

— Nos, én felkínáltam, oda adtam azt az életet, a melyre maguknak olyan nagy szükségük van. És ime, maguknak nem kell, visszautasítják az ajánlékat. Valóban, maguk ostobák!

Az ember most felém fordult. Kezdetől fogva éreztem, hogy különösen én rám fenekedik. És hirtelen egyenesen lecsapott rám:

— Különben az az ő dolguk; de te, az orvos, mit ütöd te ebbe az orrodát. Mi közöd volt neked hozzám, hogy megdöglöm-e. Régente, mikor kint padra vonták a bűnösöket, a te elődeid kivették a hóhér kezéből őket s életet igyekeztek beléjük lehelni. Azoknak azonban az volt a mentségük, hogy a bűnösök lelkét akarták megmenteni. De te nem hiszed lélekben, feltámasztásban, menyországban, pokolban s más ilyen dajkamesékben, mikkel a papok a butákat rémitgetik. Neked, a tudomány, micsoda hát a mentséged? Csuf mesterség, doktor. A hóhér kezét szoríthat veled, sőt ha becsületes, juttathat is neked valamit a gázsijából.

Visszahanyatlott a fekhelyére. Az igazgató mosolyogva közölte velem a benyomásait, hogy hasztalan szószátyárság az egész. Az örök osztották a nézetét, bár nem értették a nagy szavakat s a kulcsesomó újra tréfásan megcsörrent.

Én ellenben abba az időbe képzeltem vissza magamat, mikor a legendák a halál küszöbén állóknak a szájába adták a bölcseségnek szavait. Szégyeltem a tetteimet, iszonyat fogott

közelvek berohantak, iszonyu látvány tárult szemük elé: a kis fiú valóságos lángoszloppá változott át. Eloltották ugyan a lángot, de a fiú teste már annyira összeégett, hogy megmenteni nem lehetett és nemsokára nagy kinok között lehelte ki lelkét. Hogy a szerencsétlenség hogy történt, megállapítani nem lehetett. Valószínű, hogy a szerencsétlen kis gyermek ingével a parázshoz ért s így gyuladt meg.

— **Köszönet** Steinitzer Gézáé és dr. Mihálovics Ödöné urhölgyek az óvoda karácsonyfa díszítésére 10—10 koronát juttattak kezemhez, mely nemes adományokat a nagybecskereki jótékony nőegylet nevében ezúton köszönettel nyugtatom. Wiltschgo Tinka, egyleti óvónő.

— **Gyümölcs a téiben.** Az ideai hosszú és enyhe őszi, amelyet csak most váltották föl a hideg napok, csodálatos jelenségeket idézett elő a természetben. A másodvirágzások napirenden voltak. Am a gyakrabban előfordult már, hogy orgona, alma, vagy akác kétszer virágzott, diófánál azonban ez még alig fordult elő. Grandjean Géza csemeti jegyzőnél ez is megtörtént, kertjében ugyanis egy kilenc éves diófa az ősszel másodízben virágzott és pedig természetesen. Gyümölcsöt is hozott s husz kifejlett szép dió disziti a fát. De virított a málna és a földieper is és ezeknek is van termése.

— **A bünszerző pénz.** Mint Nagyikindáról jelentik, Nikolits Lázár földbírtokos jelentést tett a rendőrségen, hogy a napokban éjjel a párnája alól valaki kilopta pénztárcáját, abból 420 koronát 20 koronás bankókban kiloptott és az üres tárcát nesztelenül, ügyesen visszatette helyére. A rendőrség mindjárt házitolvajra gondolt és kihallgatta Nikolitsnak 14 éves kis cselédjét, D. Rozáliát, ki hosszas faggatás után bevallotta, hogy ő volt a tettes. Este látta, hogy a gazdája sok pénzt számol és aztán a párnája alá teszi tárcáját. Elkábította a sok bankó és reggel, mikor a gazdáját valaki kihívta a szobából, gyorsan kilopta a pénzt. A rendőrség a pénz nagy részét a leány anyjánál megtalálta, akit orgazdaság miatt leányával együtt letartóztattak.

— **Az intelligencia.** Utazó (falusi vendéglőbe a pincérhez):

— Mondja kérem, van itt intelligencia?

Pincér: Az nincs kérem, de paprikással szolgálhatunk.

— **Kóbor cigányok garázdálkodása.** Vizedáról jelentik, hogy ott a napokban világos nappal, délbén Bajtai István ottani lakos házának az utcára nyíló ablakát ismeretlen tettesek betörték s így behatolva a szobába, onnan minden elemelhető dolgot elvittek. Ugyanakkor a szomszéd házban Schmidt Mátyas istállójából eltűnt egy ló is és az egész környéken minden házból lába kelt valaminek. Az esetről jelentést tettek a csendőrségnél s a nyomozás megállapította, hogy a lopásokat kóbor cigányok követték el, kik a lopásokat megelőző napon a falu határában ütötték fel sátraikat és akik már a következő napon nyomtalanul eltűntek a vidékről. A karavánnak egyik tagja, mint lókupec bejárta a falut, persze venni semmit sem vett, csak helyszíni szemlét tartott és szerzet tapasztalatait aztán a vizesdaiak kárára érvényesítette. Hogy a lopásokat cigányok követték el, bizonyítják azok a felfedezett lábnyomok is, melyek a káros udva-

el, hogy én is hozzájárultam az igazságszolgáltatás barbár munkájához. Szánalom fogott el ez élet iránt, melyet visszaadtam, úgy éreztem, hogy aljas lopást követtem el e nyomorult emberrel szemben, majdnem büntényt, amidőn elvettem tőle az egyetlen javát, ami megmaradt számára: a halált s a valóságban én vagyok az, ki a vérpádra küldöm őt.

E pillanattól kezdve csak egy gondolatom volt, hogy jóvátegyem, helyre hozzam a hibámat. A műszerdobozomban, az ágy mellett kiterítve, több más üvegcsé közt egy gyorsan ölméreg is volt. Lehajoltam, hogy a holmimat összeszedjem s e közben éles, parancsoló tekintet szögeztet az emberre, ki meglepődve követte ujjaimnak a mozdulatát, melyek megjelölték neki az üvegcsét, aztán a tekintete megint az enyémbe mélyedt, a vásár megtörtént: megértette.

A többi ment magától. Babrálásomat félbeszakítva, érdeklődést kezdtem tettetni az öngyilkossági kísérlet iránt. Megmutatták a helyet, hová a kétségbeesett ember az inge foszlányait akasztotta. Így pár pillanatra eltereltem a közfigyelmet s mikor a műszereimhez visszatértem, a méregüveg már nem volt sehol.

Aznap este az ember meghalt. A megejtett vizsgálat hamarosan felfedezte a lopást, de a megdöbbenés, melyet az eset keltett, nekem csak meggondolatlanúságot tulajdonított, valamint az igazgatónak és öröknek is. És én végtelen megkönnyebbülést éreztem, hogy megmenekültem egy vérfolttól, melynek az emléke elviselhetetlen lett volna rám nézve.

Jean Reibrach.

rából a földeken keresztül addig a helyig vezeték, ahol a karaván kocsjai álltak. A tolvaj cigányokat mindenfelé keresik.

— **Elveszett.** Ma délelőtt 11 és 12 óra között a Hunyadi-utca sarkától az Aradáci-utca mentén a Wingler-féle házig elveszett egy sárga selyem betéttel díszített kézimunka asztalterítő. A megtaláló illő jutalomban részesül, ha átadja vagy a rendőrségnek, vagy Wingler Ferencnek.

Művészet, irodalom.

* **Neogrady Antal** festőművész kiállítását sűrűn látogatja a város műértő közönsége és méltán, mert viszonyaink között nem mindennap nyílik alkalmunk ilyen igaz, nagy művészi értékű alkotásokban gyönyörködni. Már is több képet vettek meg, ami természetes is, mert e szébbnél-szebb képek árai valóban rendkívül jutányosak s a képek részletfizetésre is megvehetőek. A részletfizetés feltételei pedig oly kedvezőök, hogy még a szerényebb anyagi helyzetűeknek is módjuk nyílik egy-két képet vásárolni. A tárlat már csak néhány napig, vasárnap estig lesz nyitva s műértő közönségünk bizonyára fel fogja használni a kínákozó alkalmat, hogy a kiváló mester valamelyik alkotását megszerezze.

* **Képkiallítás Novák Rezső műveiből.** A közelmúltban elhunyt jeles festőművész temesvári kiállításának rendezése előrehaladt stádiumba került. A minden oldalról érkező képbejelentések lehetővé tették, hogy a rendezőség nagyobb arányúra tervezze a kiállítást, a melynek helyiségeül a városháza tanácstermet sikerült megnyerni. A kiállítás e hó harmincadikán, kedden délelőtt tizenegy órakor nyílik meg és december hó hatodikáig tart. Eddig már több mint nyolcvan olajfestmény került bejelentésre, ezenkívül sok helyet fognak elfoglalni a hátramaradt rajzok, vázlatok és a zseniális művész ötletes karrikaturái. Külön csoportot képeznek az iparművészeti tervek is, a melyekből különösen szőnyegtervezetekből szintén sok kiváló érzékről tanuszkodó darab kerül a kiállításra. A képek egy része magántulajdon, a másik részére pedig már előre is élénken folynak az alkudozások, úgy, hogy a kiállításnak ugy erkölcsi, mint anyagi sikere biztosítottak látszik.

* **Zsiross Dezső sikere.** Az országos szimfonikus zenekar most vasárnap adta elő Budapesten Zsiross Dezsőnek egyik legújabb szerzeményét nagy sikerrel. A fővárosi kritika általános elismeréssel szól róla s ideiktatjuk a kritikák közül a Pesti Hirlapét, amely ezeket írja:

„Két újdonságot mutattak be: egy kedves, tartalmas hazait és egy nagyszabású, de üres külföldit — az előbbi, Antalffy Zsiross Dezsőnek „Lirai suite”-je, minden sovinizmus nélkül állíthatjuk, valóságos diadalmaskodott az utóbbin: Strauss Richard Macbetjen. Az országos zeneakadémia tanári karának Benjaminja, Antalffy Zsiross Dezső, amilyen kedves, mosolygó arcú, jó modoru uri ember az életben — olyan rokonszenves és kellemes a művészetében is. Suite-jének négy része négy kedves zenekép; mindegyiknek van érdekes mondanivalója, van bennük hangulat és ötlet és a kidolgozásukban is van egyéni vonás és eredetiség. A hallgatóság mindegyik részlet után zajos elismeréssel szóltotta a dobogóra a fiatal szerzőt.”

* **A „Zenélő Magyarország”** közkezdelt zongora és hegedű zeneműfolyóirat most megjelent 393. füzeté újra a legjobb és legkedveltebb zeneújdonságokat közli és pedig: I. Sas Náci „Nóta a nagykalapról” című, a budapesti orfeumok és kabarék legsikerűtebb újdonságát, melyet Varjas Antal, a Royal-orfeumban estként óriási tetszés mellett ad elő. II. Ivanovich J. „Sóhajkerítő”, Seufzer-Walzer című népszerű, rendkívül dallamgazdag keringőt. III. Káldor Lajos „Székely-induló”-ját, zongorára. Szinte ajándékszámba menő jutányosan jut a zeneértő közönség a „Zenélő Magyarország” minden egyes hasonló gazdag számához, mert csekély 12 kor. évi előfizetésért külön kiadásban csak 2—3 kottát kapna, itt mintegy 120 önálló darabot kap az előfizető a nevesebb hazai és külföldi zeneszerzők legszebb műveiből. Félévi előfizetés 6 korona. Ezért kap az előfizető 11 füzetet s karácsonykor egy 50—55 zeneoldal terjedelmű, gyönyörű karácsonyi zenealbumot. Egész évi, 12 kor. előfizetésért pedig 22 füzetet és a karácsonyi és husvéti zenealbumokat teljesen ingyen és bérmentve. Előfizethetni a most folyó XVI. évfolyam (július—december) II-dik félévére, valamint az előző évfolyamokra is a Zenélő Magyarország (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatalában Budapesten. VIII., József-körút 11. sz. Az eddig megjelent 390 régebbi füzetekből 60 különféle összeállítású, 30—30 zeneoldal terjedelmű mutatványfüzeteket adunk ki. Ilyen füzet 8—10 korona bolti áru zeneművet tartalmaz s füzetét 60

fillérjével hoztuk forgalomba. Ezekről részletes prospektust, úgy egyéb zeneművekről árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve. Mutatványfüzeteket pedig 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében küld: a Zenélő Magyarország kiadóhivatala Budapest, VIII., József körút 11. szám.

TÁVIRATOK

A válság.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti táv.) A válság megoldására irányuló munkának még mindig nincs eredménye. A tegnapi koronatanácson ismét nem történt döntés, aminek az okai ismeretlenek és csak találgatások az okokról terjesztett hírek. Bizonyos, hogy a kormánynak nehéz munkája van a kibontakozás körül, mert az osztrákok mindent elkövetnek, hogy a magyar kormány ne kapja meg a kért nemzeti engedményeket. Mindamellett vannak kedvező jelenségek, amelyek azzal biztatnak, hogy a kibontakozás nehéz munkája nem lesz meddő s hogy a megoldás most már hamarosan meg lesz.

Mai jelentéseink a következők:

A kormány tagjai itthon.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” ered. táv.) A kormány tagjai Wekerle Sándor miniszterelnökkel együtt tegnap este visszaérkeztek Budapestre.

Minisztertanács a vasuti kocsiban.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti táv.) A kormány tagjai tegnap délután Bécsből Budapestre utaztak a vasuti kocsiban minisztertanácsot tartottak, a melyen részben a koronatanácson folyt tárgyalásról, részben pedig a legközelebbi teendőkről tanácskoztak.

Kossuth és Apponyi nyilatkozatai.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsből hazatérőben tegnap a vonaton az újságírók ismételt kérdést intéztek Kossuthhoz a helyzetről. A kérdésekre Kossuth Ferenc kijelentette, hogy a döntés most már semmi esetre se késik soká. Kijelentette azonban, hogy az ő impressziója kedvezőtlen.

Ugyanezkor Apponyi Albert gróf is nyilatkozott az újságírók előtt s azt mondta, hogy a döntés rövid időn belül meg lesz. A kibontakozás munkája most már gyors tempóban folyik és hamarosan eldől vagy jobbra, vagy balra.

A magyar válság és az osztrák helyzet.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, Bienert báró osztrák miniszterelnök vasárnap külön kihallgatáson volt a királynál s azt javasolta, hogy a koronatanácson ne legyen döntés, mert ez hátrányára lenne az osztrák helyzet tisztázásának s a ma összeülő Reichsrath munkaképességének. A bécsi jelentés szerint ugyanezt tanácsolta a királynak Aehrenthal gróf közös külügyminiszter is s ezért nem történt döntés a tegnapi minisztertanácson.

Tisztelgések.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma délelőtt a nyáradszeredai választókerületből nagyobb küldöttség tisztelgett Gál Sándornál, a képviselőház elnökénél, aki a nyáradszeredai kerület képviselője. A küldöttség üdvözlésére Gál Sándor hosszabb beszédben köszönetet mondott s kijelentette, hogy ő elnöki tisztét mindenkor pártatlanul fogja kezelni.

Ezután a küldöttség tisztelgett Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél is, bizalmát és ragaszkodását fejezve ki iránta. Kossuth meleg szavak-

Eisenstädter S. és Társai divatáruhaza

figyelmezteti tisztelt vevőit, hogy az

occasio eladás

folyamán csak hibátlan jó minőségek kerülnek eladásra és csak addig míg a leszállított áron eladásra kerülő cikkekben a készlet tart.

1031-x 3

ban köszönte meg a bizalmat s kijelentette, hogy ha Bécsben nem adják meg azokat az engedményeket, amelyeket a kormány kér, akkor ő ellenzékbe megy.

A kibontakozás útján.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Bécsből jelentik, irányadó osztrák politikai körökben a tegnap lefolyt koronatanácson a következőket mondják: A koronatanács semmiféle döntést nem hozott, mert még nem is hozhatott. A koronatanács tárgyat egy egész sereg részletkérdésnek a megbeszélése képezte, megállapodás azonban nem történt, amennyiben az uralkodónak előbb meg kell hallgatnia az osztrák kormánynak a részletkérdésekre vonatkozó véleményét, ami fontos szerepet játszik a döntésben. Az osztrák miniszterekkel való ily irányú tárgyalások eddig még nem kezdődtek meg s legfeljebb csak a hét végén fognak megkezdődni. Ezeknek a tárgyalásoknak az eredménye újabb eszmecsere tárgyat fogja képezni a korona és a magyar kormány között és csak ha ezek az újabb megbeszélések kedvező eredményre vezetnek, csak akkor mondható az idő elérkezettnek arra, hogy komolyan beszélni lehessen az új kormány kinevezéséről. Eredetileg úgy volt tervezve, hogy a koronatanács után nyomban megkezdődnek a tárgyalások az osztrák kormány tagjaival, minthogy azonban a magyar miniszterek közül többen résztvesznek a Kossuth-mauzoleum holnapi felavató ünnepségén, a korona és az osztrák kormány közötti tárgyalások valószínűleg szombaton kezdődhetnek meg s így a magyar válságban való döntés a jövő hét előtt semmi körülmények között sem várható. A helyzettel ismerős osztrák politikusok egyhangzó véleménye szerint a dolgok állása ma olyan, hogy magyar részről joggal remélhetik a válság kedvező megoldását, ami már abból is kitűnik, hogy az uralkodó egyáltalában belement a részletkérdések tárgyalásába. A jelentés szerint pusztán csak a magyar századnyelv kérdése képezte eddig is a főütőköz pontot a korona és a magyar kormány között s hogy most az uralkodó belement a részletkérdések megvitatásába, az annak a jele, hogy ez a kérdés már nem képez komoly akadályt a kibontakozásban. A jelentés végül még azt mondja, hogy dacára a még leküzdendő akadályoknak, bizton számíthatni arra, hogy a magyar válságból való kibontakozás már utban van.

Justhék.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Justh-párt köréből eredő hírek szerint Justhéknek úgy a sikeres kibontakozás, mint az eredménytelenség esetére már megvan a harci taktikájuk az ország gazdasági függetlenségének a kivívására. Hogy mi az a harci taktika, azt persze Justhék nem árulják el.

A Kossuth-mauzoleum felavatása.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” ered. táv.) A Kossuth-mauzoleum felavatásával kapcsolatos ünnepségek és előkészületek már ma megkezdődtek. Ma exhumálták és a régi sírboltból az újba átszállították Kossuth Lajosné és Vilma leányának holttestét. Az átszállításnál jelen volt Kossuth Ferenc és Kossuth Lajos Tivadar is. A beszentelési aktust katolikus részről Balázs Lajos roznányi püspök végezte Hock János segédletével, míg az evangélikus szertartást Raffay lelkész teljesítette. A mauzoleum felavatása holnap délelőtt lesz országos ünnepség közepette.

Az osztrák válság.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A Reichsrathnak ma délután 3 órára egybehívott plenáris ülése egy időre elterelte az osztrák politikusok figyelmét a Glombinszky-féle akcióról. A német szövetségesek, valamint a szláv-unió klubhelyiségeiben tegnap a párttagok igen nagy számmal voltak jelen, hogy megbeszéljék a kibontakozásra vonatkozó dolgokat. Ma délelőtt a pártvezetők tartottak közös értekezletet, a melyen a délutáni plenáris ülést készítették elő, a melynek fő tárgyát a nemzetiségek védelmére beterjesztett sürgősségi indítványok képezik.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti táv.) Egy ma déli bécsi jelentés azt mondja, hogy a mai jelekből egész határozottsággal lehet következtetni arra, hogy a ma délután megnyitó Reichsrath ismét munkaképtelen lesz. A hangulat olyan, hogy még a legközelebbi ülés kitűzésére sincs remény.

Bombamerénylet.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Egy párisi sürgöny szerint Sant-Paoloban (Brazília) egy anarkista bombát dobott egy német kereskedő boltjába. A bomba nagy pusztítást vitt véghez, sőt olyan tűzvészt támasztott, mely az egész városnegyedet elpusztította. A borzalmas merényletnek számosan estek áldozatul.

Kirabolt községi pénztár.

Budapest, nov. 24. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Szatmárról sürgönyzik, Babares községben az elmúlt éjjel ismeretlen tettesek kirabolták a községi pénztárt.

Határidő-üzlet.

Budapest, nov. 24. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	28 04	—
Buza (októberre)	23 40	—
Rozs (áprilisra)	20 32	—
Zab (áprilisra)	15 08	—
Tengeri (májusra)	13 48	—

A készáru jegyzése a tőzsdén.

	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Buza				
Tiszavideki	76	—	79	28 90—29 40
„	76	—	80	29 10—29 50
„	77	28 45—28 80	81	—
„	78	28 65—29	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	28 80—29 15
„	76	—	80	29 —29 40
„	77	28 30—28 70	81	—
„	78	28 50—29	82	—
Pestvidéki	76	—	79	28 80—29 15
„	76	—	80	29 10—29 40
„	77	28 40—28 75	81	—
„	78	28 55—29	82	—
Bánsági	75	—	79	28 90—29 25
„	76	—	80	29 10—29 40
„	77	28 45—28 70	81	—
„	78	28 60—29	82	—
Bácskai	75	—	79	28 90—29 30
„	76	—	80	—
„	77	28 10—28 60	81	—
„	78	28 45—28 80	82	—
„	78	28 60—29	82	—
Rozs I. rendű uj	—	—	—	19 60—19 85
„ középminőségű uj	—	—	—	19 40—19 50
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	14 55—14 75
„ II. rendű	—	—	—	14 20—14 45
Zab I. rendű	—	—	—	15 80—16
„ II. rendű	—	—	—	15 30—15 60
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14 70—14 80
Korpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

11830/1909. polg. sz.

1042-3.1

32936/1909. sz.

Torontálvármegye alispánja.

21911/1909. sz. Nagybecskerek r.-t. város polgármesterétől

Hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék felhívja mindazokat, akik Kiss Sándor volt nagybecskereki kir. közjegyző-helyettesnek a m. kir. adóhivatalnál közjegyzői biztosítéki letétnapló 5. és 6/1909. t. a. letett 4 drb, összesen 8000 korona értékű záloglevélre, mint biztosítékra az 1874:XXXV. t.-c. 173. §-ánál fogva törvényes zálogjoggal bírnak, hogy követeléseiket 3 (három) hó alatt a kir. törvényszéknél jelentsék be mert különben azok tekintetbe vétele nélkül fog a biztosíték kiadása iránt intézkedni.

Nagybecskereken, a kir. törvényszék, mint polgári bíróságnál, 1909. évi november hó 12.

Szilágyi, kir. törvényszéki bíró.

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye törvényhatóságánál elhalálozás folytán üresedésbe jött megyei főorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek. Felhívom pályázni szándékozót, hogy kérvényeiket, felszerelve, folyó évi december 20-ig annál inkább nyujtsák be, mert a később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

A megyei főorvosi állás a VIII. fizetési osztályba tartozik; kezdőfizetése évi 3600 kor., lakbéré 910 kor. és utiátalánya 1100 korona.

Nagybecskerek, 1910. évi november 19.

1035-3.3

Jankó, alispán.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A városi villammű tápláló csatornájának meghosszabbítása céljából szükségessé vált köműves, beton-, és ács munkák biztosítására az 1909. évi november 29-ik napjának d. e. II órájára hivatalos helyiségben tartandó zárt ajánlati versenyárgyalást hirdetek.

Versenyezni óhajtokat felhívom, hogy a fenti 3614 kor. 88 fill.-rel előirányzott munkát elvállalására vonatkozó s a költségvetési összeg után számítandó 5% bálnatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött határidőig hivatalomhoz annyival inkább beadják, mert később érkező ajánlatokat figyelembe nem veszek.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet a városi mérnöki hivatalban a rendes hivatalos órák alatt naponként megtekinthető s ugyanott az ajánlati minta is megszerezhető.

Nagybecskerek, 1909. évi november 22.

Dr. Perisics Zoltán, polgármester.

1040-2.2

932/1909. sz.

Csene község előljáróságától.

Hirdetmény.

Csene község képviselőtestülete egy ártézi kut furását határozta el.

Felhívtnak a vállalkozni óhajtó kut-furó mesterek, hogy folyó évi december 11-én d. e. 10 óraker a csenei község háznál tartandó nyilvános árlejtésen jelenjenek meg.

Az árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt betekintheők.

Csene, 1909. évi november 20.

Kelemen Márton, Tyirin Oresztia, jegyző. 1041-1.1 bíró.

ELSŐRENDÜ TŰZIFA,

angol antracit, salon-köszén, coaks, faszén, kovács-köszén, mindennemű deszkák, gerendák. :: tölgyfa, mindennemű bognárfa, szőlőkaró ::

kapható

Kurländer Imrénél Nagybecskereken.

Irodai telefonszám 35.

Fatelepek telefonszám 89.

Fatelepek: Korona-utca, Aradáci-utca és Kurländer-udvar.

820-30.23

Szeged—nagykikinda—nagybecskereki egyesült h. é. vasut. — Érvényes: 1909. október hé 1-től.

Table with train schedules for Szeged-Karlova-Nagybecskerek and Nagyikinda-Karlova. Columns include Oda (Departure) and Vissza (Return) with various train numbers and times.